

САМЮЕЛ БЪОРК

СОВАТА

*Тази книга е издадена с финансовата помощ
на НОРЛА.*

Самюел Бьорк

Совата

Превела от норвежки: *Мария Стоева*

ИК „EMAC“

Samuel Bjørk

UGLEN

© Samuel Bjørk, 2015

Published by agreement with Ahlander Agency

Самюел Бьорк

СОВАТА

Превод: *Мария Стоева*

Оформление на корицата: *Живко Петров*

© ИК „ЕМАС“

Всички права запазени!

Един петък през пролетта на 1972 г. свещеникът на църквата в Санефюр тъкмо се канеше да заключи за през нощта, когато крайно необикновено посещение го накара да остави канцеларията си отворена до малко по-късно.

Никога не бе виждал младата жена, но добре знаеше кой е младежът. Това бе големият син на най-обичания човек от града – корабовладелец, не само един от най-заможните хора в Норвегия, но и покровител на църквата, чието дарение, между другото, направи преди десет години възможна изработката на големия олтар от грубо издялан махагон, дело на скулптора и художник Дагвил Вереншол, изобразяващо седемнайсет сцени от живота на Исус – с този олтар свещеникът бе изключително горд.

Младежът и младата жена имаха много особено желание. Искаха да се оженият и свещеникът да извърши тихомълком венчавката. Дотук нищо необичайно, но поради крайно необикновените подробности първоначално пасторът си помисли, че става въпрос за шега. Добре познаваше обаче корабовладелеца, знаеше колко набожен и консервативен е той и постепенно осъзна сериозността на молбата. В последно време корабовладелецът беше тежко болен и имаше слухове, че лежи на смъртен одър.

Младият мъж, седнал срещу свещеника, скоро щеше да придобие огромно състояние, но баща му бе поставил условие за наследството. В семейството не биваше да влиза чужда кръв. При никакви обстоятелства бъдещата съпруга на наследника не биваше да има деца от предишен брак. В това се заключаваше и проблемът. Синът на кораовладелеца бе страстно влюбен в младата жена, ала за съжаление, тя вече имаше деца – двегодишна дъщеричка и малък син на четири. Децата трябваше да изчезнат, а свещеникът да венчае двойката, та булката да отговаря на изискванията на кораовладелеца. Беше ли възможно?

Планът им бе следният: младият мъж имаше далечна родственица в Австралия, съгласна да се грижи за децата, докато се уредят формалностите. Година – две, после ще ги вземат обратно. А може би кораовладелецът щеше да се пресели на небето по-скоро. Какво мисли пасторът? Ще откликне ли душата му на молбата им да им помогне да преодолеят тази криза?

Свещеникът се престори, че се замисля, но в действителност вече бе решил. Младежът беше поставил дискретно дебел плик на масата пред него, а и защо да не се притече на помощ на млада двойка в нужда? Не е ли нелепо условието на стария кораовладелец? Свещеникът се съгласи да ги венчае и след по-малко от седмица двамата се ожениха при скромна церемония пред пьстрия олтар в заключената църква.

Измина почти година и през януари 1973 свещеникът отново бе навестен в бюрото си – този път младата жена дойде сама. Беше видимо угрижена, не знаела към кого друго да се обърне. Нещо не било наред. Не била чула и дума от децата. Обещали ѝ снимки, писма, но не получила нищо, нито ред. Всъщност вече се съмнявала в съществуването на тази роднина в Австралия. Довери му също, че съпругът ѝ не се оказал човекът, за когото го

мислела. Вече не разговаряли, дори не споделяли една спалня, а той имал тайни, зловещи тайни, неща, които тя не смеела да изрече на глас, нито дори да си ги помисли. Дали свещеникът можел да направи нещо? Той я успокои, обеща, естествено, да помогне, да помисли по въпроса, и ѝ заръча да дойде пак след няколко дни.

На следващата сутрин намериха младата жена мъртва, надвесена над волана в колата си, в дълбока канавка недалеч от луксозното семейно имение на корабовладелеца на полуостров Вестеръоя близо до центъра на Санефюр. Във вестника намекваха, че жената е шофирала в нетрезво състояние и полицията смята случая за трагична злополука.

След като подкрепи семейството на погребението, пасторът реши да споходи младия корабовладелец. Разказа му самата истина – как младата жена го е посетила в деня преди злополуката, как е изразила тревога за децата си, как тук... да, има нещо гнило. Младият корабовладелец слушаше и кимаше. Обясни, че за съжаление в последно време съпругата му била много болна. Вземала лекарства. Пиела твърде много. Свещеникът сам станал свидетел на края на тази трагедия. После написа едно число на лист хартия и го плъзна през масата. Този град не е ли всъщност твърде малък за пастора? Няма ли да е по-добре да служи на Господа някъде другаде, например по-близо до столицата? След няколко минути вече се бяха споразумели за подробностите. Свещеникът се изправи – тогава за последен път видя младия, влиятелен корабовладелец.

Няколко седмици по-късно си приготви багажа.

И никога повече не стъпи в Санефюр.

Малкото момиченце лежеше възможно най-неподвижно на дивана под одеялото и чакаше другите деца да заспят. Беше решила. Ще стане тази нощ. Вече няма да се страхува. Няма да чака. На шест години е и скоро ще бъде голяма. Ще го направи, само малко да се постъмни. Не глътна сънотворното. Скри го под езика и то остана там – дори когато показа на леля Юлиане колко е послушна.

– Покажи.

Изплезе език.

– Добро момиче. Следващият.

Брат ѝ постъпваше така отдавна. Откакто го затвориха в землянката. Правеше го всяка вечер – слагаше хапчето под езика си, без да го гълта.

– Покажи.

Изплезе език.

– Добро момче. Следващият.

Три седмици го държаха в тъмното, защото не искаше да се извини. Всички деца знаеха, че не е направил нищо лошо, но въпреки това възрастните го затвориха. И оттогава се промени. Всяка вечер слагаше таблетката под езика, без да я гълта и в просъница, когато нейното хапче започваше да действа, тя виждаше как сянката му се изнизва от стаята и се изгубва.

Няколко пъти сънува къде отива брат ѝ. Веднъж беше принц на път за чужда страна, където щеше да целуне отдавна заспала принцеса. Друг път беше рицар, който поваля дракон с магически меч, забит в камък толкова здраво, че оттам можеше да го извади само необикновено момче. В сънищата ѝ. Най-вече не знаеше къде ходи.

Малкото момиченце изчака, докато до слуха му не достигна дълбокото дишане на спящите деца и предпазливо се измъкна от стаята. Зимата бе настъпила, но беше все така топло въпреки падналия между дърветата мек полумрак. Босоногото дете прекоси двора, движейки се из сенките, и се озова в прикритието на горичката. Увери се, че никой не я е видял, и претича по пътеката между големите дървета към портата с надпис „Trespassers Prosecuted“¹. Бе решила да започне издирването оттук.

Бе чувала брат ѝ и едно от другите момчета да си шепнат. Имало местенце, където било възможно да останеш сам. Стара, порутена барака, колибка, скрита в далечния край на местността, но тя самата никога не я бе виждала. Всеки ден ставаха в шест и си лягаха в девет. Винаги точно в един и същ час, всеки ден една и съща програма, никакво разнообразие, само две петнайсетминутни почивки от училищните занятия, домашни, йога, пране и всички останали задължения. Момиченцето се усмихна на песента на щурците и усети как меката трева го гъделичка по стъпалата, щом се отклони от пътеката и предпазливо пое покрай оградата към мястото, където си представяше, че се намира барачката. По някаква причина не я беше страх. Беше ѝ леко – ужасът щеше да дойде едва по-късно – точно сега беше радостна – като свободна пеперуда, сама с мислите си в красивата, благоуханна гора. Усмихна се широко и плъзна пръсти по растение с форма на звезда, беше почти като в някой от съни-

---

¹ Нарушителите ще бъдат преследвани (англ.). – Бел. прев.

щата ѝ, когато хапчетата, които ѝ даваха, не бяха много силни.

Потъна под един клон и дори не трепна от шумолението на храстите на няколко метра от нея. Сигурно някоя коала се бе осмелила да слезе от дърветата или пък кенгуру беше прескочило оградата. Тихо се засмя и си помисли колко хубаво би било да погали коала. Знаеше, че имат остри нокти и изобищо не стават за гушкане, но все пак се опита да си представи какво би било да усети под пръстите си топлината на меката козина, а влажната муцунка да я гъделичка по врата – почти забрави за какво е тук, преди ненадейно да се опомни и да застине само на няколко метра от стената на бараката. Момиченцето наклони глава и любопитно погледна внезапно появилите се сиви дъски. Значи е истина. Това, за което си бяха шушукали. В гората има такова място. Място, където да се скриеш. Тя предпазливо се придвижи до сивата стена и приближавайки се към вратата, усети приятно боцкане по кожата.

Момиченцето все още не знаеше, че гледката, която го очаква, ще го промени завинаги, ще го преследва всяка нощ през идните години – под одеялото на твърдия диван; по време на полета над половината земно кълбо, след като полицията ги изведе наред всеобщия плач; под завивката, в мекото легло в новата страна, където всички звуци бяха различни. Не подозираше нищо, когато повдигна ръка към дървената дръжка и бавно отвори скърцащата врата.

Вътре беше тъмно. Отне няколко секунди на очите ѝ да започнат да виждат нормално, но нямаше съмнение. Първоначално само силует, а после по-отчетливо – там седеше той.

Брат ѝ.

Не носеше дрехи. Бе чисто гол. Чисто гол, но цялото му тяло беше покрито с... пера? Седеше свит в един ъгъл –

птицеподобна, изгърбена твар от друг свят – а в устата му имаше нещо. Малко животно. Мишка? Брат ѝ беше покрит с пера и стискаше мъртва мишка със зъби.

Тази картина щеше да промени живота ѝ. Брат ѝ бавно се обръща и я поглежда с почуда – сякаш очите му не знаят коя е. През мръсния прозорец прониква светлина и осветява покритата с пера ръка, която плавно се движи из въздуха. Устата се разтегля в усмивка и открива блестящи бели зъби, той изплюва мишката и забива мъртъв поглед в сестра си, после разтърсва пера и процежда:

„Аз съм совата.“

1

1

Ботаникът Том Петершон извади фотографската чанта от автомобила и спря да се наслади на гледката към гладкия като огледало фиорд, преди да се заизкачва през гората. Беше началото на октомври и хладното съботно слънце къпеше пейзажа във великолепна светлина – меки лъчи падаха върху есенните жълти и червени листа, които скоро щяха да окапят и да отстъпят пред зимата.

Том Петершон обичаше работата си. Особено когато имаше възможност да е навън. Областният управител на Осло и Окершюс го бе наел да отчита находищата на билката драконова глава – застрашен вид, виреещ в околностите на Ослофиорд. Чрез блога си беше получил нова информация и днес възнамеряваше да запише броя и точното местонахождение на новооткритите екземпляри на това изключително рядко растение.

Драконовата глава е полско цвете, високо десет-петнайсет сантиметра, със сини, тъмносини или виолетови венчелистчета; наесен те изсъхват и оставят след себе си

грозд кафяви плодчета, напомнящ житен клас. Тя не само е застрашена, но е и дом на изключително редкия драконоглав бръмбар – малък лъскав бръмбар, живеещ само по нейните цветове. „Чудесата на природата“ – помисли си Том Петершон, усмихна се и изостави пътеката, следвайки напътствията на услужливия любител ботаник. Беше възпитан в убеждението, че не съществува абсолютно никакъв бог – тук родителите му бяха стриктни – но да, понякога си го мислеше, макар никога да не го изричаше на глас. Делото на Твореца. Всички тези малки и големи създания и прекрасната им хармония. Всяка есен птиците отлитат на юг, за да снесат яйца – изминават огромни разстояния – всеки път до едно и също място. Всяка година листата променят цвета си по едно и също време и превръщат дърветата и земята в живо произведение на изкуството. Не, никога не го казваше на глас, но често си го мислеше.

Том Петершон работеше в Института по бионауки към Университета в Осло. Там беше учил и след завършването си бе получил предложение за работа. Миналата есен по коридорите се зашущука, че ще го назначат за ръководител на института, но Том Петершон не направи нищо, за да получи поста. Ръководител на института? Не, това бе твърде канцеларско занимание за него. Харесваше работата си, излетите сред природата – затова бе станал ботаник, а не за да ходи по събрания.

Когато му се обадиха от кабинета на областния управител, прие задачата с гордост. Да бъде пазител на драконовата глава му бе повече от присърце. Ботаникът се подсмихна при мисълта какво откритие беше направил преди няколко години на полуостров Снароя – голямо находище на растения насред имотите на богатшите

Не всички се зарадваха, разбира се – собствениците на терените, където растяха, искаха да си построят вилите и басейните на спокойствие, само че драконовата гла-

ва е защитена от Бернската конвенция и в никакъв случай не бива да се унищожава.

Сви усмихнат надясно между големите смърчове и тръгна покрай пенлив поток нагоре към мястото, където трябваше да се намират растенията. Том Петершон бе ревностен природозащитник и ликуваше, задето този път една малка тревичка беше удържала победа над багерите.

Прегази потока и застина, защото чу шумолене в гъсталака пред себе си. Петершон вдигна фотоапарата, готов да снима. Язовец? Това ли видя? Животно, което се бои от светлината и далеч не е толкова разпространено, колкото се счита. Последва шума и скоро се озова на малка полянка, но за свое разочарование, не забеляза нищо. В блога му липсваше хубава снимка на язовец, а и това би бил чудесен разказ – три драконови глави и язовец, идеална малка съботна експедиция.

Там, на полянката, имаше нещо.

Синьо-бяло голо тяло.

Момиче.

Девојка?

Том Петершон така се разтрепери, че изпусна фотоапарата в калуната и дори не забеляза.

На полянката имаше мъртво момиче.

Пера?

Боже Господи.

Насред гората лежеше гола девојка.

Наоколо – пера.

В устата ѝ – бяла лилия.

Том Петершон се завъртя на пети, промъкна се през гъстата растителност, намери пътеката, затича се с всички сили и в колата набра 112.

Разследващият убийства Холгер Мунк седеше в автомобила си пред някогашния си дом в квартал „Рьоа“ и се разкайваше, че се беше съгласил да дойде. Допреди десет години живееше в бялата еднофамилна къща с тогавашната си съпруга Мариане и оттогава не бе влизал там. Пълният следовател си запали цигара и затвори прозореца на колата. Преди няколко дни беше отишъл на годишния си преглед и лекарят за пореден път го посъветва да намали мазната храна и да престане да пуши, но петдесет и четири годишният полицаи изобщо не възнамеряваше да го послуша – не и за второто. Цигарите му бяха необходими, за да мисли, а ако имаше нещо, което обича, то бе именно това – да използва ума си.

Холгер Мунк обожаваше шаха, кръстословиците, математиката – всичко, което раздвижва мозъчните клетки. Често сядаше пред компютъра, за да си чати с приятели за шахматните партии на Магнус Карлсен или за решения на по-важни или по-незначителни математически задачи, например като изпратената от приятеля му Юри, професор от Минск, когото бе срещнал в мрежата преди няколко години.

В едно езеро има метален прът. Половината от пръта е под земята. Една трета е под водата. Осем метра стърчат над водата. Колко е дълъг целият прът? Поздравя, Ю.

Мунк се замисли над въпроса, преди да намери отговора и тъкмо се канеше да изпрати имейл, когато звънящият телефон го прекъсна. Погледна дисплея. Микелсон. Началникът му в участъка в „Грьонлан“. Мунк остави телефона да звъни в продължение на няколко секунди,

поколеба се дали да го вдигне, но накрая реши да откаже разговора. Натисна червения бутон и прибра джиесяма в джоба си. Сега беше време за семейството му. Преди малко повече от десет години бе допуснал грешка. Не отделяше достатъчно време на близките си. Работеше денонощно, а когато най-сетне се прибереше къщи, умът му беше другаде. Сега отново се намираше пред къщата, където тя вече живееше с друг.

Холгер Мунк се почеса по брадата и погледна в огледалото за обратно виждане големия розов подарък със златна панделка на задната седалка. Марион, внучката му, имаше рожден ден. Съкровището му ставаше на шест години. Затова се беше съгласил да дойде в „Ръоа“, макар че бе решил никога повече да не стъпва в тази къща. Мунк дръпна дълбоко от цигарата и опипа вдлъбнатината на пръста си, където доскоро стоеше венчалната му халка. Носи я десет години след раздялата. Не успяваше да се насили да я свали. Мариане. Тя беше голямата му любов. Бе възнамерявал винаги да са заедно и не беше излизал на среща нито веднъж след раздялата. Не че липсваха възможности. Не една жена му бе хвърляла око, но той просто нямаше желание. Не му се струваше редно. Но сега го направи. Свали си брачната халка. Остави я в аптеката в банята у дома. Не можеше да я изхвърли. Дори да са минали десет години, нямаше ли право да се надява? Или грешеше? Трябваше ли да стори това, което много от приятелите му често го съветваха. Да се оглежда за друга.

Холгер Мунк въздъхна тежко, дръпна още веднъж от цигарата и пак погледна големия розов подарък. Навярно отново беше прекалил. През годините дъщеря му Марион много му се бе карала, задето според нея разглежда малката Марион. Давал ѝ каквото му посочела с пръст. Беше ѝ купил нещо несъвсем политкоректно, но знаеше, че това е най-голямото желание на внучката му. Кукла Барби с голяма кукленска къща и собствен кукленс-

ки автомобил. Вече буквално чуваше лекцията на дъщеря си. За разглезените деца, за женското тяло, образците и идеалите, но това, за бога, бе само кукла. Нима можеше да е толкова лошо, ако това е желанието на малкото момиченце?

Телефонът му отново извънтя, пак беше Микелсон и Мунк още веднъж натисна червения символ. Звънът на телефона се разнесе за трети път и той понечи да вдигне. *Миа Крюгер*. Замисли се с топлота за младата си колежка, но все пак отказа разговора. Време за семейството. Ще ѝ се обади по-късно. Довечера може да изпият по чаша чай в „Юстисен“. Със сигурност ще има нужда след това събитие. Да поговори с Миа. Отдавна не бе разговарял с нея и усещаше липсата ѝ.

Само преди няколко месеца я беше прибрал от един остров отвъд Трьонделаг. Беше се изолирала от света, без телефон, наложи се Мунк да лети чак до Вернес, да наеме кола и да накара местната полиция да го прекара с лодка, за да я намери. Носеше със себе си папка с материалите по случая. Тази папка я убеди да се върне в столицата.

Холгер Мунк хранеше дълбоко уважение към всички в отдела, но Миа Крюгер беше нещо много особено. Взе я от полицейската академия, преди дори да е завършила, само дваайсетинагодишна, по съвет на ректора, негов от-давнашен колега. Видя се с нея в едно кафене – неформална среща извън службата. Миа Крюгер. Младо момиче в бял пуловер и тесен черен панталон, с дълга черна коса – почти като на индианка, с най-ясните сини очи, които някога бе виждал. Веднага му допадна. Интелигентна, уверена и спокойна. Сякаш разбираше, че задачата му е да я изпита, но все пак отговаряше вежливо, с искрящ поглед, *нима ме мислиш за глупава?*

Миа Крюгер бе изгубила близначката си Сигри преди много години. Намерили я мъртва от свръхдоза хероин в едно мазе в квартал „Тъйен“. Миа обвиняваше гаджето

на Сигри, на което се натъкнаха по случайност много покъсно при рутинна проверка на каравана край езерото Трюван – тогава до него лежеше друга жертва. В състояние на афект Миа Крюгер го уби, простреля го два пъти в гърдите. Холгер Мунк присъства лично и знаеше, че действията ѝ лесно могат да минат за самозащита, но понеже застана на нейна страна, го преместиха, а Миа приеха за лечение. След близо две години в полицейския участък в Хьонефос най-накрая върнаха Мунк като ръководител на следствения отдел на улица „Марибуесгата“. Извика и Миа, но след разпитането на случая от папката началникът в „Грьонлан“ прецени, че Миа все още показва признаци на нестабилност. Микелсон отново я отзова, осведомявайки я, че не ѝ е позволено да стъпва в офиса, преди да е разговаряла с психолог, който да удостовери, че е здрава.

Мунк отклони още едно повикване от началника в „Грьонлан“ и се взря в отражението си в огледалото. Какво го прихващаше? Минаха десет години, а ето че седеше пред старото им жилище, където тя вече живееше с друг мъж, хранейки все още някаква надежда, че нещата могат да се наредят.

Ти си идиот, Холгер Мунк. Мнозина биха отишли на терапевт.

Мунк въздъхна и слезе от автомобила. Навън бе захладняло. Лятото определено беше приключило, а сякаш и есента, въпреки че октомври едва бе започнал. Придърпа палтото си, за да му покрие по-плътнo корема, извади си телефона и отговори на Юри.

48 метра;) ХМ

Дръпна за последен път от цигарата, взе големия подарък от задната седалка, пое дълбоко дъх два пъти и бавно тръгна по чакълената алея към бялата къща.

Миа Крюгер виждаше как се движат устните на мъжа с рядка брада, седнал зад голямото писалище, но нямаше сили да слуша. Думите не стигаха до ушите ѝ. Липсваха ѝ чайките. Миризмата на вълните, които се разбиват в скалите. Тишината. За пореден път се запита защо се подлага на това. Да ходи на психолог. Да говори за себе си. Сякаш щеше да ѝ помогне. Извади драже от джоба си и пак съжали, че се е съгласила. Трябваше да откаже на мига.

Нестабилна и негодна за служба.

Проклетият Микелсон не разбираше нищо, никога не се беше сблъсквал с разследване, държаха го на поста само защото умееше да целува задника на политиците.

Миа въздъхна и отново се опита да схване какво е казал мъжът зад писалището – сега май трябваше да отговори, но не беше чула въпроса.

– В какъв смисъл? – попита Миа и се замисли за младото момиче с обръснат тил и русия бретон, което излезе през голямата врата към чакалнята, пълна със списания с безсмислени за нея заглавия. *Да оздравеем с помощта на умствени упражнения. Бъдете във форма на: 1-2-3.*

– Хапчетата – повтори сигурно за трети път психологът, облегна се назад и си свали очилата.

Знак за близост. Показваше ѝ, че е на сигурно място. Миа въздъхна и сложи дражето на езика си. Психологът явно не знаеше с кого говори. От дете прозираше душевността на хората. Затова ѝ липсваха чайките. Там няма злост. Само природа. Вълните се разбиват в скалите. Чува се тишина и нищото се простира навред.

– Добре. – Миа се надяваше това да е правилният отговор.

– Значи сте ги спрели – психологът си сложи очилата.

– От седмици не съм вземала.

– А алкохолът?

– Не съм близвала и капка от много време – излъга Миа.

Погледна часовника над главата му, стрелките тиктакаха страшно бавно и ѝ показваха, че трябва да стои тук още. За пореден път си припомни омразата си към Микелсон, а и към този психолог, чийто кабинет се намираше в най-хубавия западен квартал на Осло, но се отказа от ненавистта си към втория. Вината не беше негова. Искаше само да помогне. И казваха, че е един от добрите. Психологът Матиас Ванг. Имаше късмет – просто бе избрала едно име в интернет, след като реши да опита. Не искаше да ходи при някой от психолозите на разположение на полицията. Възможна ли бе служебна тайна в „Грьонлан“? Едва ли, не и що се отнася до нея, не и що се отнася до Миа Крюгер.

– Да поговорим за Сигри.

Миа беше свалила малко гарда, но сега отново се отдръпна. Колкото и да беше добър и мил, тя не бе дошла да говори за вътрешния си свят. Искаше да се върне на работа. Да ходи на психолог. Да вземе необходимия ѝ документ. *Прави впечатление на напълно здрава, разговаря добре, осъзнава проблемите си. Препоръчвам незабавно да се върне на поста си с пълни правомощия.*

Тя се подсмихна вътрешно и показа на Микелсон въображаем среден пръст.

Негодна за служба.

Майната ти – това, естествено, бе първата ѝ мисъл, но след пет седмици, прекарани в самота в новозакупеното жилище в квартал „Бишлет“ сред кашони, безсилна да ги отвори, пленена в тяло, виещо за хапчетата, с които толкова дълго го бе тъпкала, се предаде. Загубила бе всички обични хора. Сигри. Мама. Татко. Баба. Само тя липсваше в гробището край Осгорщран. Единственото ѝ желание бе да напусне този свят. Да се отскубне от